

ARVAMUS

Türi vald on kehtestanud varjatud prügimaksu

Kummalisel kombel on maksukogumine antud kasumile orienteeritud eraettevõtja korraldada

Jäätmeveo korraldamine elanikkonnalt on jäätmeseadusega tõesti pandud kohalikele omavalitsustele. Küsimus on, milliste meetoditega seadust rakendatakse. Olen meetoditest nõrduinud ja julgen sõna võtta seetõttu, et olen saanud sellel alal Soome riigi koolituse ja sorteerin ise jäätmeid vähemalt 15 aastat. Metsa pole ma jäätmeid mitte kunagi viinud.

Positiivne:

Türi oskas õigeaegselt jäätmemajanduse korraldamise vajadusele reageerida ja oli üks pioneere selles vallas on fakt. Väitsa prügila ja jäätmejaam on positiivne pool. Eriti kiidan jäätmejaama, sest läbi selle on saanud võimalikuks see, et taaskasutatud jäätmete sorteerimisel tekis seeläbi mõistuspärane ja arusaadav lahend. Ka see, et jäätmete äravedu on tsentraalselt korraldatud, on positiivne ja see, et veolepingu saab sõlmida, on normaalne. Prügimajanduse Eesti taseme juht on ka Türi linn.

Probleem:

Kahjuks on prügispetisi mõtted seadust kirjutasid

vist kinni jooksud ja kõik, kus oma mõistus otsas, on antud lahendada omavalitsusele. Nii tegeleski vald nüüd tohutu hulga rahulolematute prügitajate avaldustega ja on nüüd leidnud geniaalse nükke, kuidas sellest vabaneda. Juba avalduste rohkus ütleb, et miski on mäda asjade korraldamisel kuigi eesmärk on õilis – prahti peaks olema vähem ja ta ei tohiks olla mujal kui taaskasutuses või prügilas.

Absurdne:

Vallaametnik ütleb, palju ma pean prügi tootma ja millal! Super mõte! Ja selle aluseks on veel valla määrus.

Arve saab vedaja esitada ka siis, kui prügi polegi ära antud. Aga vald ju määras, olgu olla!

Nii kehtib varjatud jäätmeveo maks, mille aga millegipärast maksame kasumit teenivale ettevõtjale.

See sunnib mõttele, et valdavalitsuses töötab vedaja agent, mitte aga elanike teener, sest minu arusaama järgi on iga vallaametnik ikka elanike huvides töötav ja mõtleb inimesele, kellele see elanikkond selle eest ka palka maksab.

Nüüd on nii, et valitsus lükkab asja valla kaela ja vald oma elanike kaela, saagu või halvem. Oletame, et teile määrati prügi anda 1x kuus 60 liitrit korraga. Türi on vedajal õigus esitada iga kuu arve, vaatamata sellele, kas oli jäätmeid või ei. Mida rohkem on võimalik esitada arveid tühjade või poolikutest prügikastide eest, seda suurem kasum, sest prügilas on kord majas ja vastuvõtuhind on kaalu järgi. Nüüd järeldan mina, et sellise loogikaga võiks ju ka bussi või rongifirma mulle arve saata, kuna ta Türi läbi sõitis. Ega ma ei ütlegi, et vedajal ei pea kasum olema, iseasi on mis meetoditega see on teinud. Soovitan kõigil, kes on saanud arve tühja kasti eest, arve koopia koos avalduse ja juhtunu kirjeldusega saata tarbijakaitse ametile ja enne tarbijakaitsele vastuse saamist mitte ära maksta.

Valla määrus ütleb, et korraldatud kogumine käib segaolmejäätmete kohta jäätmekoodiga 20 03 01. Segaolmejäätmete on aga kõik see, mis kodus tekib ja pole juttugi sorteerimise kohustusest. See muudab kogumise määruks toot-

ud liigilisele kogumisele manitsuse täitsa nulliks.

Kõige kurvem on see, et väga paljud inimesed, kes juba harjusid jäätmeid sorteerima, on nüüd sellest loobunud või loobumas ja loobivad kõik ühte kasti. Ma ei imesta üldse, kui sorteerimisest peagi üldse loobutakse, sest surve selleks on täitsa selge. Aga ega lollusel pole kunagi piire.

Minu 15 aastane kogemus aiaga elamukrundil. Peres on kaks töölkäivat inimest.

Sorteerin kümme erinevat liiki jäätmeid. Puit-ahju; rohi, umbrohi ja tuhk-otse kompostiplatsile; toidujäätmete kompostikasti ja sealt kompostiplatsile; paber, pakend, mööbel, pisi-metall, kodumasinad ja igasugu ohtlik jääde- korjan eraldi, viin jäätmejaama; tagastatav taara- taaraautomaati. Jäätmejaama külastan sagedusega ca 6 x aastas, pakendi pärast. Iga kord viin ära ca 100l ilma kokkupressimata ja pakendikott on ühe käega tõsta (aastas 150kg). Kui see kõik ära teha tekib küsimus, mis jääb üle. Seda, mis jääb üle, tekib minul suuremas koguses kahel korral aastas - maikuus pärast

suuremat kevadkoristust ja novembris pärast sügiskoristust. Kummalgi korral ca 200 liitrit (aastas 100kg). Poleks riideid ja jalanõusid, oleks vähem. Ehitusjäätmeid tekib suhteliselt harva ja siis on ära viimine niikuinii enda organiseerida. Minule on jäätmejaam ka väga ligidal, seetõttu väga mugav selle teenuseid kasutada.

Aiaga kruntide omanikel on ilmselt minuga ligilähedased prügikogused. Kahtlemata peab iga kinnistu omanik hea seisma selle eest, et tema kinnistu poleks prügimägi. Otsustada on, kas keegi viib osa ise jäätmejaama või lööb kõik ühte kasti ja laseb ära vedada.

Et veoteenust prognoosida, peab vald tõesti hindama, palju ta elanikud ja ettevõtjad jäätmeid tekitavad. See hinnang peaks olema vedajale piisav stiimul.

Vaat sellest ma aru ei saa, miks kõikjal saab, aga vedaja puhul ei saa rakendada tegelikule tööle vastavat makseviisi. Graafikus on, et 1 kord kuus ja reedeti sõidab minu tavaliselt läbi auto ning prügikonteiner on ometi nii suur ese, mida on värvas näha, kui ta sinna olen

veeretanud. On konteiner/2 konteinerit, on teenus, on raha. Et mille alusel arve? Eks mu konteineri kaanel võiks vastav papper olla. Et liitri hinna vald vedajaga minu eest kokku lepib, no niipalju ma ikka valda usaldan. Ja vallas on ka võimalus kontrollida prügila kaudu hinnakujundamise õigsust. Sellise teenusega liituksin meeldi.

Et viiakse metsa alla – ju siis iga eestlane pole veel Mõtlevalks Inimeseks saanud. Kahjuks tean ka ise, et need hunnikud ei tule suurtest paneelmajadest, kus konteiner ukse ees on, sest 14 aastat tagasi oli prügi Türi linnas üks minu ajada rida ja tegelesin ka nendega. Aga ka korraldatud prügiveedu käis alles lähiminekus ikka vanasse karjääriauku. Nii et kasvada tuleb ikka koos.

Arvan ka, et veel täna on liigiti veole eritasu ja ikka kordades erinevat tasu veel vara kehtestada, aga ilmselt 10 aasta pärast võiks juba algust teha. See aeg kulub kõik kasvatusel, aga seda tuleb teha, teha ja teha!

URMAS LÜKKI
Linnakodanik

Jäätmemajandus Türi vallas

Türi vallas on tekkinud äärmiselt ebameeldiv olukord, kus paljudele valla elanikele tundub, et vallavalitsuses on inimesed, kes püüavad oma parema äranägemise järgi allutada jäätmevaldajaid ilma mingi erilise põhjuse ja vajaduseta liituma valla poolt korraldatud jäätmeveoga. Levinud väiteks on kujunenud, et me suudame jäätmete vedu ise korraldada ja tunduvad odavamalt. Püüaks seda asja lahti rääkida tuginedes Tallinna Halduskohtu 25. oktoobri 2007 kohtulahendile nr 3-06-2463.

Kohtu hinnangul tuleb jäätmeseaduse sätete tõlgendamisel ja kohaldamisel lähtuda eelkõige seaduse eesmärgist ning mõttest. Jäätmeseaduse sätetest üldnõuded jäätmete tekke ning neist tuleneva tervise ja keskkonnohu vältimiseks ning jäätmeveo korraldamise seaduse ohtlikkuse ja koguse vähendamiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest.

Jäätmeseaduse seletuskirjast nähtuvalt lähtub kehtiv jäätmeseaduse suures osas kahest Euroopa Liidu (EL) jäätmevaldajate direktiivist. Käesoleval juhul omab tähtsust nendest direktiiv jäätmete kohta, mille kohaselt peab jäätmete kõrvaldamist käsitlevate sätete põhieesmärk olema

inimeste tervise ja keskkonna kaitse jäätmete kogumise, vedamise, töötlemise, hoidmise ja ladestamisega seotud kahjulike mõjude eest. Keskkonnakaitse tagamise eesmärgil tuleks ette näha, et jäätmekäitlusega tegelevad eelkõige vastavat luba omavad ettevõtted, kelle üle teostatakse ka järelvalvet, nagu ka nende ettevõtete üle, kes kõrvaldavad ise oma jäätmed.

Jäätmeseaduse eelnõu seletuskirja kohaselt on kohaliku omavalitsuse korraldatava jäätmeveo regulatsiooni kehtestamisel peetud silmas avalikke huvisid ja üldisi keskkonnakaitse põhimõtteid, samuti jäätmekäitluse korraldamise pikaajalisi kogemusi Euroopa Liidu liikmesriikides ning vajadust piirata „peremehehetute“ jäätmete hulka ja korraldada jäätmevedu.

Seletuskirja kohaselt on seaduses sätestatud kohaliku omavalitsuse korraldatud jäätmeveoga ühinemise kohustus.

Kogu uuenev jäätmekäitluse süsteem eeldab jäätmeveo kogumissüsteemiga liitumise tagamist seadusest tuleneva kohustusena. Vastasel juhul suurendab ametlike ladestuskohade arvu vähenemine, mille tulemusena suurenevad paljudele jäätmetekitajate vahemaad ladestuskohani ja la-

destushinnad, tõenäoliselt ebaseaduslikku ladestamist ehk jäätmete hülgamist. Ka selle küsimuse reguleerimisel on lähtunud EL liikmesriikide kogemustest, kus majapidamiste jäätmekogumissüsteemiga liitumine on reeglina kohustuslik isegi hajaasutusel ja on seda kindlasti tiheasustusega piirkondades.

Samuti on jäätmeseaduse eelnõu seletuskirjas märgitud, et jäätmeveo rahastamise reguleerimisel lähtutakse eelkõige „saastaja maksab“ põhimõttest. See tähendab, et jäätmetekitaja peab oma jäätmete käitlemiskulud kinni maksma õiglase teenustasu kaudu, mis üldjuhul hõlmab nii jäätmeveo-, veo- kui ka muid käitlemiskulusid (näiteks jäätmete prügilasse ladestamise kulused).

Eelistatavalt peab teenustasu olenema otseselt käideldavate jäätmete kogusest ja liigist.

Samuti tuleb jäätmeseaduse sätete tõlgendamisel arvestada jäätmeveo üldnõuetega, mis lähtuvad üldtunnustatud põhimõtetest, et jäätmekäitlus peab olema kontrollitud, sellega ei tohi kaasna ülemäärast keskkonnasaastust ning jäätmekäitlus peab toimuma võimalikult lähedal jäätmete tekkekohale.

Olmejäätmete käitluse korraldamist kohaliku omavalitsuse üksuse poolt reguleerib Jäätmeseaduse 4. peatükk „Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo korraldamine“. Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmevaldaja selle kinnis- asja omanik, millel asub suvila, elu või äriruum. Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmevaldaja kohustatud käitlema tema valduses olevaid jäätmeid vastavalt kehtestatud nõuetele või andma need käitlemiseks üle selleks õigust omavale isikule.

Vastavalt Jäätmeseadusele (§ 66 lg 2) korraldab kohaliku omavalitsuse organ oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt.

Vastavalt Jäätmeseadusele (§ 66 lg 1) loetakse jäätmevaldaja liitunuks korraldatud jäätmeveoga elu- või tegevuskohajärgses jäätmeveo piirkonnas. Jäätmevaldaja on korraldatud jäätmeveoga liitunud alates kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo jäätmeveo kehtimise hakkamise või vastava määruse jõus-

tumisest. Liitumisajaks loetakse antud loa või määruse jõustumise ajast hilisemat aega. Seega toimub korraldatud jäätmeveoga liitumine kõigile jäätmevaldajatele automaatselt seaduse alusel. See tähendab, et isikul puudub valik, kas korraldatud jäätmeveoga liituda või mitte. Erandina saab isikut korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks lugeda Jäätmeseaduse § 69 lg 4 alusel, mis sätestab, et valla- või linnavalitsus võib erandkorras teatud tähtsajaks jäätmevaldaja lugeda korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks tema põhjendatud avalduse alusel, kui ta korraldab jäätmekäitluse ise.

Jäätmekäitluse ise korraldamine ei ole jäätmeseaduse järgi nimetatud erandi tegemise alus, vaid vältimatu eeltingimus selleks, et erandit oleks avalduses toodud põhjendustel võimalik rakendada. Seega on jäätmekäitluse ise korraldamine eeltingimus, et tekiks üldse võimalus kaalutlusõiguse teostamiseks ning see ei ole seega asjaolu, mida tuleks kaalutlusõiguse teostamisel arvestada. Jäätmeseaduse alusel tehtava erandi kohaldamise eelduseks on selle põhjendatus, mis eelkõige tähendab seda, et taotlejal on selleks mõeldavamat vajadus. Õiguskantsler on oma 01.2007 Tallinna Linnavalitsuse

sele saadetud märgukirjas nr 7-4/061633/00700503 märkinud järgmist: „Jäätmeseaduse § 69 lg 4 ja lg 5 alusel mitteliitunuks lugemine on võimalik ainult väga piiratud ja rangelt kontrollitud juhtudel. Jäätmeseaduse üheks olulisemaks eesmärgiks on tagada, et korraldatud jäätmeveoga liitumise reeglina kõik jäätmevaldajad.“

Jäätmeseadusest (§ 69 lg 4) ei tulene isikule õigust mitte liituda kohaliku omavalitsuse korraldatud jäätmeveoga, vaid kohaliku omavalitsusel on õigus tähtsajaliselt selline erand teha, arvestades sealjuures seaduse eesmärki - tagada keskkonda ja avalikku tervist tagav olmejäätmete käitlemine.

Seda sätet tuleb tõlgendada erandi tegemisega, mille võimaldamisel peab kohalik omavalitsus arvestama avaliku huviga, et olmejäätmete käitlemisega ei kahjustataks keskkonda ja avalikku tervist, et jäätmekäitlus toimiks vastavalt kehtestatud nõuetele ning selle üle oleks võimalik kontrolli teostada.

Loodame valla rahva mõistvale suhtumisele ja ühiselt tegutsedes puhta ja keskkonnasõbraliku valla nimel suudame seda ka tagada.

URMAS KUPP
Majandus- ja planeeringuosakonna juhataja